

Trigonostemon verticillatus (Jack) Pax ex Pax & K.Hoffm.

ข้าวเย็นก้านยาว

วงศ์ EUPHORBIACEAE

ชื่อพื้นเมือง :

ไม้พุ่ม หรือไม้ต้น สูงได้ถึง 4 ม. เปลือก สีครีมถึงสีเทาอ่อน เกี้ยง เปลือกในสีแดงหรือสีน้ำตาล บางที่มียางสีแดงอมส้ม ใบ ออกดกเป็นวงใกล้ปลายยอด รูปไข่แคบถึงรูปรีหรือรูปใบหอก กว้าง 2.5-8.5 ซม. ยาว 12-33 ซม. ปลายเรียวแหลม โคนกลมหรือรูปปลีมน ขอบเรียบ กิ่งอ่อนเป็นสัน มีขน ต่อไปเกลี้ยง ใบแก่สีเขียวเข้มด้านบน ด้านล่างสีเขียวอ่อน เกี้ยงทั้งสองด้าน เส้นใบหลักมี 1 เส้นออกจากโคนใบ เส้นใบข้างมี 9-21 คู่ ก้านใบยาว 4-15 ซม. ยาวเรียว หูใบรูปสามเหลี่ยม ขนาด 1-2 มม. ดอก สีม่วงอมแดงเข้ม เกสรเพศผู้หรือก้านเกสรเพศเมียสีชมพู ออกเป็นช่อไม่แตกแขนง ยาวได้ถึง 20 ซม. ออกเดี่ยวตามง่ามใบ หรือหลายช่อใกล้ปลายยอด แกนกลางช่อดอกเกลี้ยงหรือมีขนเล็กน้อย มักมีดอกเพศผู้จำนวน 1 ดอก และดอกเพศเมียหลายดอกในช่อหนึ่งช่อ ดอกเพศผู้มีก้านดอกยาวประมาณ 1.2 มม. กลีบเลี้ยงสีแดงหรือชมพู รูปไข่ กว้างประมาณ 1.6 มม. ยาว ประมาณ 2 มม.ขอบลู่ กลีบดอกรูปช้อน กว้างยาวประมาณ 3 มม. ขอบรุ่มโค้งกลับขัด จานฐานดอกรูปวงแหวนเกสรเพศผู้ มี 5 อัน เชื่อมติดกันเป็นหลอดยาว 1.2 มม. ดอกเพศเมียมีก้านดอกยาว 2-3 มม. กลีบเลี้ยงคล้ายในดอกเพศผู้กลีบดอกรูปไข่แคบจะเริ่มโค้งเข้า กว้างประมาณ 2.5 มม. ยาวประมาณ 3 มม. รังไข่มีขนคล้ายเส้นไหม ล้อมรอบด้วยจานฐานดอกรูปโล่ ผลขนาดประมาณ 1 มม. ก้านยาว 0.3 ซม. สีชมพูอ่อนมีจุดแดงเข้ม เป็นพุ่มต้นๆ ปลายบวม มีก้านเกสรเพศเมียติดแน่น ตรงกลางเมื่ออ่อนมีขนเส้นไหม ต่อไปเกลี้ยง เมล็ดกลม ขนาด 5-6 มม. พบเป็นไม้ขึ้นรองในป่าดิบ สูงได้ถึง 300 ม. หายาก

ข้อมูลอ้างอิง : ไขมอน การ์ดเนอร์ ดินดา สิทธิสุนทร กองกานดา ชยามฤต, ไม้ป่าภาคใต้ - พิมพ์ครั้งที่ 1- กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.2558. 768 หน้า

ภาพประกอบ : ศูนย์วิจัยและพัฒนาวนวัฒนกรรมอุทยานแห่งชาติ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ศูนย์วิจัยและพัฒนาวนวัฒนกรรมอุทยานแห่งชาติ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
National Park Research and Innovation Development Center (Suratthani Province)

